

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי

מתוך "דרך ישרה" מסכת פסחים

פרשת דברים דפים יז - כד

דרך ישרה תמצית הדף

ג' דף יז

*אשתבוש כהני. *טומאת משקין לכל.

א. השמועות האם אשתבוש כהני 1. לרב טעו דטיהרו רביעי בקדש, ולשמואל לא אשתבוש דטיהרו חמישי. 2. לרב איכא בפסוק לחם נזיד יין ושמן דהיינו ארבעה, ולשמואל הוה חמשה דהנגיעה היתה במה שנגע בכנפו. 3. הכהנים אמרו בטמא נפש שמטמא, לרב היו בקיאים בטומאת מת ולא בשרץ או דאמרו ששלישי טמא. 4. כן העם הזה טמא לפני ה', לשמואל להו"א בלשון תימה ולמסקנא זה בגלל שקלקלו את מעשיהם.

ב. לרבי יהודה טומאת משקין לכל טמא, ומפרשין מאי קסבר 1. קשיא דקאמר גבי שקין שאם נטמא גבו לא נטמא תוכו, ותירץ להו"א זהו רק במשקין הבאים מחמת שרץ ולמסקנא הדר ביה ר"י מקמייתא. 2. בעי האם ר"י מטהר גם במשקין שנגעו באוכלין, ומייתי דקסבר שפרה ששתתה מי חטאת בטלו במעיה, ובעי למימר שאף לא מטמא טומאה קלה ודחי דבטלו רק מטומאה חמורה או דבטלו לגמרי וטעמא משום דהוי משקה סרוח.

ג' דף יח

*טומאת משקין לאוכלין. *כל אשר בתוכו.

א. לרבי יוסי ור"ש טומאה ע"י משקין לכלים טהורים ולאוכלים טמאים, ומפרשין 1. בכלים טמאין ובקרקע טהורים וזהו דווקא במים שיש בהם רביעית, ומהא דחילק מוכחין דטהרת משקי בי מטבחיא אינה הלכה למשה מסיני, וכן אי הויא הלכתא ליכא למילף מינה לשאר משקין. 2. הילפותא דמשקין מטמאין אוכלין מהפסוק וכל משקה יטמא ובשיטת ר"ע דדריש יטמא, וליכא למימר דמשקין יטמאו משקין כיון דלא מצינו טומאה עושה כיוצא בה וכן מגופיה דקרא, ולא מטמאין כלים בק"ו מכלי שאינו מטמא כלי ובמשקין הבאים מחמת שרץ איכא דיו.

ב. ר"ע לומד מהפסוק כל אשר בתוכו יטמא דאוכל שני מטמא משקין, ומפרשין 1. א"א שיטמא כלים, ק"ו ממשקין שמטמאין אוכל ולא כלים. 2. איצטריך למימר טעמא דמשקין עלולין לקבל טומאה שלא בהכשר, דלא תימא אוכל חמור דמטמא משקה ולכן יטמא כלי. 3. קרא וכי יותן אתי למשקין הבאים מחמת שרץ דחמירי, והכא איירי במשקין הבאים מחמת כלי.

- א. דעת רבי יוסי ור"ע 1. רבי יוסי לא סבר כר"ע, דהרי לומד ק"ו ממחוסר כפורים ולר"ע דקסבר שלישי טמא בחולין יוצא שיהא חמישי בקודש. 2. ר"ע לא ס"ל כרבי יוסי דלא מצינו מ"ד חמישי טמא, וכן ר"ע קאמר להדיא דבקדש יש רק עד רביעי לטומאה משום דמעדותו נשנית מתניי שצירוף מדרבנן, ומ"ד צירוף דאורייתא יליף מכף אחת.
- ב. הדינים בנמצאת מחט בבשר קדשים ומ"ט 1. הידים טהורות דלא גזרו על סתם ידים במקדש, והסבין טהורה להו"א נשנית קודם גזירת כלים ולמסקנא משום דאין כלי מטמא כלי. 2. המחט מטמאת את הבשר להו"א איירי בספק מחט ודחי שלא גזרו בירושלים, ולמסקנא איירי בהכיר שהיא נטמאה במת, או שנכנסה מחוץ לירושלים ע"י פרה חסומה והעזרה היא כרה"ר דספקו טהור רק אם לא בא בידי אדם. 3. אם המחט נמצאה בפרש אף הבשר טהור, וזהו בפרש עבה או אף בפרש רכה ומשום משקה סרוח.
- ג. דיני הספיקות בירושלים והקמ"ל 1. רוק טהור אף דאתחזק שעבר שם זב, אבל בשוק העליון טמא. 2. כלים דרך ירידה למקוה טמאים וה"ה בגזייתא, ודרך עליה ושאר העיר טהור.

פרק כ

*הכשר הבשר. *הסתירות לרבי יהושע. *תקלה בין שנטמא. *דיני נפילה. הדרן!

- א. הכשר הבשר 1. להו"א בדם או במשקי בי מטבחיא ודחי דלא מכשירין. 2. בחיבת הקודש, ודחי דא"כ יש למנות ראשון ושני. 3. למסקנא שהעביר את הפרה בנהר ועדין משקה טופח.
- ב. הסתירות אליבא דרבי יהושע וכיצד מתרצינן 1. פסחא אפסחא, שורפין יחד תלויה וטמאה זהו לר"ש אליבא דר' יהושע, אבל לרבי יוסי אליבא דרבי יהושע תלויה וטמאה נשרפין רק בפני עצמן. 2. תרומה אפיסחא, לר"ש שורפין טהורה וטמאה אף בידים, ולר' יוסי שרי רק ע"י גרמא. 3. תרומה אתרומה, כשיש הפסד חולין שרי לשרוף בידים ואם לאו שרי רק ע"י גרמא, וכדאשכחן גבי חבית שמן תרומה שנשברה דלא שרינן להציל בהפסד מועט.
- ג. חשש תקלה בחבית יין תרומה שנטמאת 1. לב"ש תשפך. 2. לב"ה תיעשה זילוף. 3. רבי ישמעאל מחלק לל"ק בין בבית לשדה ולל"ב בין חדש לישן, ולכן אין לטמא שמן ביד משום שראוי להדלקה ויש ליתנו בכלי מאוס משום תקלה.
- ד. הדינים בנפלה 1. בפחות ממאה ופסדי לגמרי, פליגי אי שרי לטמא ביד. 2. נפל למאה מודה רבי יהושע לר"א דתירד ותטמא, ורבי אלעזר מודה לרבי יהושע דיקבל בכלי שגבו טמא ותוכו טהור.

הדרן עלך פרק קמא דפסחים!

פרק פני – כל שעה

פרק כא

*הנאת חמץ בער"פ. *ר"מ ור"י בגבילה.

- א. ביאור המשנה בהנאת חמץ בערב פסח 1. כל שעה שמותר לאכול מאכיל לבע"ח, לא אתי כרבי יהודה שהרי בשעה חמישית לא אוכל ומאכיל, לא כר"מ דהו"ל למימר כל שעה שאוכל מאכיל, אלא אתיא כר"ג וקאמר שכל שעה שכהן אוכל בתרומה וישראל מאכיל לבהמתו. 2. הצריכותא: בהמה דמשיירא אבל רואה, חיה דמשירא ומצניעה, ועופות אגב. 3. מוכרו לנכרי, לאפוקי מב"ש

שאוסרים למכור לגוי חמץ שא"א לבלותו לפני הפסח. 4. מותר בהנאה, קמ"ל אפילו שחרכו קודם זמן איסורו דשרי. 5. עבר זמנו אסור בהנאתו, קמ"ל דאפילו בשעות דרבנן אין חוששין לקידושין. 6. לא יסיק בהם תנור וכירים, קמ"ל אפילו לרבי יהודה דקסבר אין ביעור חמץ אלא שריפה דאין להניח מהחמץ בשעה ששורפו.

ג. מחלוקת ר"מ ורבי יהודה בנבילה. 1. מכירה לגר ונתינה לנכרי, לר"מ שרי וקרא דאו אתי להקדים, ולרבי יהודה אסור דאו אתי לדברים ככתבן. 2. המקור שכל האיסורין שבתורה אסירי גם בהנאה, לר"מ מנבילה דאיצטריך קרא, ור"י יליף לכלב תשליכון אותו. 3. איסור חולין בעזרה, לר"מ מדאורייתא שנאמר אותו גבי כלב, ולר"י איסורו רק דרבנן.

ג. דף כב - ב

*מהו לא יאכל. *איסור הנאה בחמץ.

א. ילפינן איסור הנאה בחמץ שנאמר לא יאכל, והילפותא לחזקיה מדלא קאמר יאכל ולרבי אבהו מדלא נכתב בפירוש היתר הנאה כפי שנכתב בנבילה. והשמועות 1. גיד הנשה מותר למכור לגוי, לרבי אבהו כשהותרה נבילה ה"נ גידה, ולר"ש דקסבר אין בגידין בנותן טעם ה"נ דאסור. 2. שיירי הדם של קדשים נמכר לגננים לזבל, שרי מדהוקש דם למים ואין לומר מים שמנסכים לקדשים או לע"ז, ולחזקיה קרא אתי שדם קדשים אינו מכשיר. 3. מותר לתת לכלבים אבר מן החי, לר"א דהוקש לדם להתירו בהנאה, ולחזקיה האי הקישא אתי לאסור דם מן החי וזהו דם הקזה שהנפש יוצאת בו. 4. בשור הנסקל נאמר ולא יאכל את בשרו ואתי להו"א לאיסור אכילה ובעל השור נקי לאיסור הנאה, ודחי דלא יאכל אתי לאיסור הנאה ובעל השור נקי אתי לשמעון העמסוני להנאת עורו ולר"ע לחצי כופר. 5. בערלה נאמר שלש מקראות וערלתם ערלתו וערלים לאסור הנאה צבע והדלקה, וקשיא הרי נאמר לא יאכל ודחי שנאמר לכם משמע שלכם, וקרא לכם אתי לנטוע לרבים לרבנן לחייב ולרבי לפטור. 6. תרומה שריא בהנאה גבי עירוב, לר"א שנאמר תרומתכם, ולחזקיה קאי על תרומת כל ישראל. 7. נזיר גבי עירוב, לר"א משום שנאמר נזרו ומשמע שלו, ובעי למימר דרק גידולו קדוש ונדחה. 8. חדש מותר להאכיל לבהמה לר"א קצירכם שלכם, ולחזקיה קאי על כל ישראל. 9. בשרצים נאמר לא יאכל ואפ"ה מותר למכרם משום שנאמר לכם ואינו לכתחילה משום שנאמר יהיו, וחזקיה יליף מהכא. 10. בחמץ נאמר לא יאכל ואפ"ה לריה"ג שרי בהנאה, ודחי דכתיב לך שלש פעמים ואתי לשל אחרים וגבוה ולנכרי שכיבשתו ובאידיך פליגי אי אתי להיתר הנאה או לשאור וחמץ. 11. בחלב נאמר יעשה לכל מלאכה ואיצטריך לריה"ג להתירו למלאכת הדיוט ולר"מ לטהרו למלאכת גבוה, ופליגי להו"א אי לא תאכלו משמע אף איסור הנאה ולמסקנא לכו"ע משמע ופליגי האם החלב הותר עם הנבילה, וגיד לריה"ג אסור או דאתי בק"ו מחלב. ולמסקנא פלוגתייהו דחזקיה ורבי אבהו אי חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא.

ג. מנין שחמץ בפסח אסור אף בהנאה. 1. לא יאכל, ודחי דמשמע איסור אכילה. 2. נבילה, ודחי דקסבר כרבי יהודה דדברים ככתבן ושרי בהנאה. 3. לכלב תשליכון, ס"ל דחולין בעזרה דאורייתא. 4. כל חטאת חיצונה שדמה נכנס לפניו באש תשרף באם אינו ענין, ודחי דאיצטריך לחטאת פסולה ששריפתה בקדש. 5. אם יוותר מבשר המילואים לבוקר לא יאכל כי קדש הוא, ודחי דאיצטריך ליתן ל"ת לכל שפוסלו בקדש. 6. מקרא קמא שנאמר לא תאכל, ודחי דלמא אתי ודחי לייחודי לאו לגופיה דלא ליהוי כלאו שבכללות. 7. למסקנא שנא' והבשר אשר יגע בכל טמא

לא יאכל באם אינו ענין דהא אתי בהקישא ממעשר הקל וכל היכא דאיכא למדרש דרשינן, ובשר דרישא אתי לעצים ולבונה ובשר דסיפא אתי לאימורין.

שאלות לחזרה ושינון

דף יז

- א. במה הוכשר הבשר בעזרה (3)
 ב. הסתירות אליבא דרבי יהושע והתי (3)
 ג. חשש תקלה ביין שנטמא (3)
 ד. הדינים בנפלה (2)

הדרן!

פרק שני - כל שעה

א דף בא

- א. ביאור המשנה בהנאה מחמין בער"פ (6)
 ב. מחלוקות ר"מ ור"י בנבילה (3)
 ג. דף בב-כד

- א. המח' בדרשת הפסוק לא יאכל, והשמועות (11)
 ב. מנין שחמין בפסח אסור אף בהנאה (7)

- א. השמועות האם אשתבוש כהני (4)
 ב. מאי קאמר ר"י דמשקין לכל טמא (2)
 ג. דף יח

- א. מאי קסברי דמשקין לאוכלין טמאין (2)
 ב. דעת ר"ע דאוכל שני מטמא משקין ומאי קסבר (3)

א דף יט

- א. מנין דרבי יוסי ורבי עקיבא פליגי (2)
 ב. הדינים בנמצאת מחט בבשר קדשים ומ"ט (3)
 ג. דיני הספיקות בירושלים והקמ"ל (2)

א דף כ

יצא לאור בס"ד בסדרת "דרך ישרה" מסכתות:

ברכות עם מחודדין בפ"ד.

שבת מהדורה חדשה.

עירובין

סוכה

מגילה-פורים עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א

גיטין

קידושין עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא

מנחות

חולין

בכורות עם הקדמות ומושגים

ערכין-תמורה

כריתות-מעילה

נדה

וכן הלאה, כסדר ה'דף היומי'

בבא קמא

בבא מציעא

בבא בתרא א-ב

סנהדרין א-ב עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

מכות שבועות

עבודה זרה הוריות עם מחודדין בפ"ד

זבחים

ציתן להשיג בטלפון 03-6168653 מחיר כל חוברת על הש"ס: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
 בחקותין אשתעשע- על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.
 עתים לתורה- לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל- סוגיות מסכת ב"ק.
 קיצור חודים מנוקד ומסודר.
 קיצור אלשין רות
 קיצור אלשין אסתר
 קיצור אלשין איכה בקרוב בס"ד על שו"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד- שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
 איזוהי זון ישרה- כיצד ללמוד לשון ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
 הקדמות ומושגים- סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~40~

המערכת